

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Statsråden

Deres ref

Vår ref

Dato

15/3497

04.07.2016

Klima- og miljødepartementets godkjenning av regional plan for vannforvaltning i vannregion Vest-Viken for planperioden 2016-2021

1. Innledning

1.1. Vanddirektivet, vannforskriften og vannforvaltningsplanene

Klima- og miljødepartementet har mottatt *Regional plan for vannforvaltning i vannregion Vest-Viken* for planperioden 2016-2021 til godkjenning.

Planen er en regional plan utarbeidet etter plan- og bygningsloven og vannforskriften, og er vedtatt i fylkestingene i Aust-Agder 8. desember 2015, Oppland 8. desember 2015, Buskerud 9. desember 2015, Hordaland 9. desember 2015, Telemark 9. desember 2015, Vestfold 10. desember 2015, Sogn og Fjordane 15. desember 2015 og Akershus 21. desember 2015. Planen ble oversendt departementet for godkjenning den 23. desember 2015.

Det følger av vannforskriften § 29 at vannforvaltningsplanene skal godkjennes av Kongen. Kongens myndighet til å godkjenne regionale vannforvaltningsplaner er delegert til Klima- og miljødepartementet ved kongelig resolusjon 19. juni 2015. Samtidig ble myndigheten etter plan- og bygningsloven kapittel 8 for behandling av de regionale vannforvaltningsplanene overført fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet til Klima- og miljødepartementet. Godkjenningen skjer i samråd med berørte departement.

Vannforskriften ble fastsatt i 2006 som en gjennomføring i norsk rett av EUs rammedirektiv for vann fra 2000. Forskriften er hjemlet i plan- og bygningsloven, vannressursloven og forurensningsloven. Vannforskriftens formål er å beskytte, og om nødvendig forbedre, tilstanden i ferskvann, grunnvann og kystnære områder. Vannforskriften gir rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og

bærekraftig bruk av vannforekomstene. Det generelle målet i vannforskriften er at alle vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand, og miljømålene skal i utgangspunktet nås innen 2021. En vannforekomst kan utpekes som kunstig eller sterkt modifisert som følge av fysiske inngrep på nærmere angitte vilkår. For kunstige og sterkt modifiserte vannforekomster er miljømålet godt økologisk *potensial* og god kjemisk tilstand. For å oppfylle miljømålene, skal det utarbeides tverrsektorielle forvaltningsplaner og tiltaksprogram.

Forskriften har også bestemmelser om unntak fra miljømålene slik som fristutsettelse, mindre strenge miljømål og adgang til å tillate ny virksomhet selv om dette medfører at miljømålene ikke nås eller at tilstanden forringes dersom gitte kriterier er oppfylt. På bakgrunn av en vurdering av miljøtilstanden i vannforekomstene skal det fastsettes konkrete mål for den enkelte vannforekomst, herunder om det er behov for fristutsettelse eller mindre strenge miljømål. I tillegg skal eventuelle andre miljømål, herunder miljømål for beskyttede områder, også nås.

Ved innlemmelsen av vanndirektivet i EØS-avtalen ble det vedtatt at forvaltningsplanarbeidet i Norge skulle synkroniseres med EU-landenes andre planperiode, som ble påbegynt i 2016. I perioden 2010-2015 gjennomførte Norge en frivillig prøveperiode med forvaltningsplaner for omtrent 20 prosent av vannforekomstene ("pilotplanene"). De første vannforvaltningsplanene som Norge formelt er forpliktet til å utarbeide i henhold til direktivet ble vedtatt i fylkestingene i 2015, og den foreliggende planen er en av disse.

1.2. Generelt om departementets godkjenning av planen

Det følger av vannforskriften § 29 at departementet i forbindelse med godkjenningen kan fastsette slike endringer i planen som "finnes påkrevd ut fra hensynet til rikspolitiske interesser". Dette innebærer at departementet i godkjenningen skal vurdere planen i et nasjonalt perspektiv og påse at planen er i samsvar med nasjonal politikk, herunder kravene i vannforskriften og nasjonale føringer. Departementet tar i sin behandling av planen stilling til eventuell uenighet jf. vannforskriften § 26.

Kravene i vannforskriften om kost-nyttevurderinger er i svært liten grad oppfylt i de regionale vannforvaltningsplanene. Departementet godkjenner likevel planene uten at de nødvendige endringene er gjort fullt ut for at planene skal være i samsvar med vannforskriften (se imidlertid særskilte vurderinger og endringer på vannkraftområdet). Dette innebærer at videre bruk og gjennomføring av planene er heftet med stor usikkerhet, og at det på ordinær måte skal gjennomføres en kost/nytte-vurdering for hvert enkelt tiltak som er tenkt å bidra til oppfølging av planene. Departementet understreker at vurdering av hvert enkelt tiltak gjøres av sektormyndigheter på vanlig måte gjennom eksisterende lovverk.

Vannforvaltningsplanen er endelig når sentral godkjenning fra departementet foreligger. Den fremlagte planen vedtatt av fylkestinget og departementets godkjenningsvedtak utgjør til sammen endelig godkjent plan. Den nasjonale godkjenningen har medført endringer i den regionale planen. Tiltaksprogram, handlingsprogram og overvåkingsprogram er ikke gjenstand for godkjenning, og det er derfor ikke tatt stilling til innholdet i disse dokumentene i departementets godkjenning.

1.3. Den juridiske virkningen av godkjent plan

Når den regionale vannforvaltningsplanen er godkjent, skal den legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen, jf. vannforskriften § 29 og plan- og bygningsloven § 8-2. Planvedtaket skaper forpliktelser for offentlige myndigheter til å søke å følge opp og gjennomføre planen. Planen vil være et innspill til statlig planlegging og et grunnlag for videre tiltak, budsjetter og enkeltvedtak. Forpliktelsen gjelder både for kommuner, statlige organer og regional myndighet. De regionale vannforvaltningsplanene har ikke direkte rettsvirkning overfor den enkelte innbygger.

Med uttrykket "legges til grunn" menes ikke at planen medfører absolutte forpliktelser av rettslig art. Planen er imidlertid et grunnlag for å reise innsigelser til planforslag som kan ha rettslig binding. Andre myndigheter, organisasjoner eller enkeltpersoner vil ikke kunne reise rettslige krav mot noen myndighet på grunnlag av det som står i en regional plan.

Både forutsetninger og forhold forøvrig vil kunne endre seg etter at planen er vedtatt. Det kan også oppstå situasjoner eller fremkomme ny eller mer presis kunnskap i enkeltsaker som planen ikke har fanget opp. Slike forhold kan tilsi andre løsninger enn det som følger av planen. Det må foreligge endringer i forutsetningene, som oppdatert kunnskap, eller andre særlige grunner for å fravike en vedtatt plan. Dette kan gjøre det nødvendig å endre eller gjøre unntak fra det fastsatte miljømålet for neste planperiode.

Da Stortinget samtykket til innlemmelse av vanndirektivet i EØS-avtalen, ble det presisert at berørte myndigheters ansvar for lovverk og virkemidler ligger fast i tråd med eksisterende ansvarsfordeling, og at hjemlene for å gjennomføre de miljøforbedrende tiltakene er nedfelt i eksisterende lovgivning. Vannforskriften setter rammer for vannforvaltningen, men den endrer ikke gjeldende ansvarsfordeling mellom de ulike sektormyndighetene. Det er sektormyndighetene som, innenfor sine ansvarsområder, har ansvar for å utrede tiltakene og premissene for fastsettelse av miljømål. De godkjente miljømålene forutsetter etterfølgende vurdering og eventuelt beslutning om tiltak fra sektormyndighetene.

1.4. Forholdet til naturmangfoldloven

Departementet mener at vannforvaltningsplanen vil bidra til å ivareta forvaltningsmålene for naturtyper, økosystemer og arter i naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Det følger av naturmangfoldloven § 7 at prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og at vurderingen av prinsippene skal fremgå av beslutningen. Krav til kunnskapsgrunnlaget i § 8 oppfylles gjennom arbeidet med karakterisering. Forvaltningsplanen legger økosystemtilnærming til grunn, og er slik sett i samsvar med naturmangfoldloven § 10. Føre-var-prinsippet i § 9, prinsippet om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver i § 11 og prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder i § 12 vil måtte trekkes inn ved den konkrete utformingen av det enkelte tiltak.

2. Departementets vurdering av planprosessen og innholdet i regional plan for vannforvaltning i vannregion Vest-Viken

2.1. Om planprosessen

Arbeidet med regional vannforvaltningsplan skal følge plan- og bygningslovens generelle regler om planlegging, herunder bestemmelser om offentlig deltakelse og informasjon, høring og vedtak av plan. I tillegg har vannforskriften særlige regler om planlegging. Planen skal inneholde et sammendrag av offentlige informasjons- og høringstiltak som er truffet, resultatene av dem og endringer i planen som følge av dem.

Medvirkning i vannregion Vest-Viken er godt ivaretatt både gjennom formelle høringer, og gjennom et solid arbeid på vannområdenivå. Dette framgår klart av planen.

Organiseringen i vannregion Vest-Viken har vært i tråd med vannforskriften. I tillegg til vannforskriftens krav er det etablert ytterligere strukturer for å sikre en best mulig gjennomføring av arbeidet med vannforskriften.

2.2 Om planens innhold

Hovedutfordringene i vannregion Vest-Viken er vannkraftreguleringer, avrenning fra jordbruket, avrenning fra avløpsnett og spredt avløp, forurensede sedimenter i fjordene, langtransportert forurensning og klimaendringene. I planen oppgis det at det i vannregion Vest-Viken for planperioden 2016-2021 vil ha spesielt fokus på kunnskapsgrunnlaget, jordbruk, avløp, regulerte vassdrag, forurensede sedimenter, langtransportert forurensning, verdien av god økologi og ytre Oslofjord.

Det er til sammen 3735 vannforekomster i vannregion Vest-Viken. Vannregionen har, som mange andre vannregioner, mange vannforekomster uten data på kjemisk tilstand. Det er rundt 98 % vannforekomster med udefinert kjemisk tilstand.

Det er utpekt 459 sterkt modifiserte vannforekomster i vannregion Vest-Viken. Det fremgår ikke av planen hvordan utpeking av SMVF er gjennomført. Planen mangler oversikt over hvilke fysiske endringer som har medført at vannforekomstene er utpekt som SMVF.

Planen har en god oversikt over antall vannforekomster som har fått utsatt frist for å oppnå miljømål, og gjeldende forhold er gitt i både oppsummeringstabellene og for den enkelte vannforekomsten. Tidsplan for når miljømålene vil oppnås er oppgitt, men det mangler en oversikt over tiltak som er nødvendige for å nå miljømålene.

Det finnes eksempler på at feil begrunnelse er indikert for tiltaket. For eksempel er det flere tiltak som er begrunnet i uforholdsmessige kostnader (vannforskriften § 9 b) som er oppført med vannforskriften § 9 c som begrunnelse (naturgitte forhold). Der det for eksempel ikke foreligger planer for opprydding i forurenset sjøbunn, er unntaket begrunnet med at miljøeffekt av tiltak krever tid. En mer riktig begrunnelsen ville her vært uforholdsmessige kostnader (§9 b), eventuelt tekniske årsaker på grunn av mangel på kunnskap (§ 9a).

For 22 innsjøer er utsatt frist etter vannforskriften § 9 a begrunnet med tekniske begrensninger, mangel på kunnskap, og/eller at vannforekomstene ikke er ferdig karakterisert. En nærmere beskrivelse av kunnskapsmangel vil være hensiktsmessig for å kunne forstå hva som er årsaken til det. Utsatt frist som følge av usikkerhet knyttet til tilstand og effekt av menneskeskapte påvirkninger der en planlegger problemkartlegging vil være i tråd med retningslinjene. Det fremgår ikke tydelig om dette er tilfellet her, eller om det er selve gjennomføringen av karakteriseringen som er mangelfull. Begrunnelsen som er oppgitt gir ingen god indikasjon på hva som er årsaken til at fristen for oppnåelse av miljømålet utsettes.

Det er foreslått mindre strenge miljømål for 83 vannforekomster. Unntakene er i tråd med nasjonale føringer, men en fullstendig vurdering av unntakene fremkommer ikke av planen.

Det er behov for statlige ressurser til overvåking, men det er også et stort potensiale for sektormyndigheter til å utnytte eksisterende hjemler til å pålegge virksomheter overvåking. Ulike sektormyndigheter bør samarbeide om utvikling av felles overvåkingsprogrammer i et vannområde eller annet hensiktsmessig avgrenset geografisk område.

2.2.1. Om klimaendringer og klimatilpasning

Arbeidet med klimatilpasning vil bli viktig framover og både dagens klima og framtidige klimaendringer må inngå i vurdering av miljøtilstand og utvikling av klimarobuste tiltak for å sikre god tilstand i framtiden. Dette blant annet fordi planene legger føringer og rammer ut over 2021.

Klimaendringer er godt beskrevet i planen for vannregion Vest-Viken og viktigheten av å jobbe videre med klimatilpasningstiltak framover er understreket. Departementet viser i denne sammenheng til at rapporten Klima i Norge 2100 ble oppdatert den 15. september 2015. Det er en intensjon om å utarbeide fylkesvise klimarapporter i løpet av 2016. I det videre arbeidet, og ved neste rullering av planene, bør forvaltningsplanene vise til og bygge på de til enhver tid sist oppdaterte klimarapporter (ytterligere informasjon om klimarapporter finnes på <https://klimaservicesenter.no/>).

2.2.2. Om beskyttede områder

Planen har en god oversikt over de ulike typene beskyttede områder. Planen viser imidlertid at det ikke er utarbeidet særskilte miljømål for beskyttede områder med utgangspunkt i grunnlaget for beskyttelse.

2.2.3. Om uenighet i planen

Norges vassdrags- og energidirektoratet (NVE) varslet uenighet til prioriteringen av regulerte vassdrag for tiltak som krever minstevannslipp i sin høringsuttalelse av 10.7.2015 til 2. gangs høring av vesentlige endringer. NVE ba om:

- en tydeligere prioritering av regulerte vassdrag jf. nasjonale føringer
- at miljømålene settes basert på økologiske kvalitetselementer
- at regional prioritering i større grad begrunnes i økologiske kvalitetselementer

Vannregionen har foretatt en vurdering av NVEs høringsuttalelse i planen, men er uenig i NVEs vurdering. Vannregionmyndigheten har bedt om at uenigheten avgjøres ved sentral godkjenning. Uenigheten er tatt i betraktning i departementets vurderinger og endringer i kapittel 3.3 om vannkraft.

3. Om de enkelte påvirkningene i vannregion Vest-Viken

3.1. Landbruk

a) Nasjonal politikk på området

Norsk landbruk skal fylle flere oppgaver, og bærekraftig landbruk er ett av fire hovedmål i landbrukspolitikken. Det er et mål at tapet av næringsstoffer fra jordbruksproduksjon skal være minst mulig. All jordbruksvirksomhet gir en risiko for avrenning av næringsstoffer til vannforekomster, ettersom jordbruk skjer i et åpent, naturlig system. Vanlig avrenning fra jordbruksdrift er derfor ikke omfattet av forurensningsloven. Fordi det er jordbruksdrift i store deler av landet, både på dyrka mark og beite, vil jordbruket kunne gi avrenning til et svært stort antall vannforekomster, slik det er registrert i Vann-Nett.

Mye av miljøsatsingen i jordbruket er samlet i et nasjonalt miljøprogram, som gjennom virkemidler lokalt, regionalt og nasjonalt legger til rette for en effektiv og målrettet miljøinnsats. Nasjonalt miljøprogram rulleres hvert fjerde år, noe som innebærer at det er rom for å gjøre tilpasninger til de utfordringer som vannforvaltningsplanene avdekker.

b) Vedtatte miljømål og foreslåtte tiltak i regionen

I vannregion Vest-Viken er avrenning fra jordbruket listet opp som påvirkningsfaktor nr. 4 både på elv og innsjø. For kystvann, er påvirkningen fra jordbruk mindre og ligger som påvirkningsfaktor nr. 8. Det er foreslått utsatt frist til 2027 for 41 vannforekomster (34 elv og 7 innsjøer) hvor det er sterk påvirkning fra jordbruk. For øvrig er standard miljømål lagt til grunn.

Planen fastslår at en ikke vet nok om tilstanden i et stort antall vannforekomster, og at kunnskapsgrunnlaget må styrkes. Tiltaksprogrammet legger opp til betydelig problemkartlegging.

Vannregionen anbefaler at kommunene og fylkesmennene prioriterer tiltak for å begrense forurensning fra jordbruksvirksomhet i 12 utpekte vannområder. Alle eksisterende, relevante tiltak innenfor jordbruket er nevnt og vil bli benyttet. Virkemidlene for gjennomføring av tiltak omfatter særlig regionale miljøprogram (RMP), spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL), forskriftskrav (bla forskrift om gjødselvarer mv av organisk opphav, forskrift om gjødslingsplanlegging) og veiledning.

I tiltaksprogrammets står det at mange av tiltakene i jordbruket er tiltak som skjer på frivillig basis og at det er behov for en kombinasjon av nye juridiske og økonomiske virkemidler, med spesiell henvisning til § 8 i forurensningsloven. Departementets vurdering er at virkemidlene i hovedsak er på plass men at tilskuddsordninger og forskriftshjemler kan nyttes mer aktivt og

målrettet, slik forvaltningsplanens kapittel 5 og 8 beskriver. Viktige forskrifter er forøvrig under revisjon.

Påvirkning fra jordbruk består hovedsakelig av diffus avrenning som er vanskelig å stedfeste og kvantifisere. Problemkartlegging og overvåking vil derfor være viktige tiltak for å bedre kunnskapsgrunnlaget. I Vestfold viser beregninger betydelig avrenning av næringsstoffer fra jordbruksarealer.

c) Departementets vurderinger og endringer

I vannforvaltningsplanene vises det til kostnadsberegningene i tiltaksprogrammet. Det er gjort en sammenligning av tiltak mellom sektorer, hvor tiltak i landbruket fremstår som kostnadseffektive sammenlignet med tiltak i andre sektorer.

I forvaltningsplanen er det påpekt at tiltakene er på et såpass overordnet nivå at vurdering av kostnadene blir svært usikre. Det er ingen angivelse av omfanget av jordbrukstiltakene og hvor store tiltaksområder som er aktuelle. Dette gjør det vanskelig å bedømme tiltakene i forhold til andre nasjonale føringer, som målet om økt matproduksjon. Tiltak i jordbruket vil gi lavere kornproduksjon, ved at avlingsnivåene og/eller kvaliteten reduseres, eller ved omlegging fra korn til gras på utsatte arealer. Høy gjennomføringsgrad av enkelte tiltak kan derfor ha en negativ virkning for totalproduksjonen. I forvaltningsplanen vises det til at inntektsreduksjonene ved tiltak er vanskelig å anslå. Dette gjør at forvaltningsplanen ikke får vurdert produksjonstap fra jordbruksvirksomhet på samme måte som for eksempel fra vannkraft. Produksjonstap er imidlertid et av momentene som sektormyndigheten må vurdere ved valg av tiltak og utforming av virkemidler.

Departementet foretar ingen endringer i planen på området.

d) Overordnet estimat over samlede kostnader som følger av planen

Estimatene som er brukt for årlige kostnader med landbrukstiltak ligger på omtrent 4-4,5 mill. kroner. Investeringskostnadene er anslått til 125 mill. kroner. Anslagene er gjort på bakgrunn av en kostnadsberegning av ca. 66 % av tiltakene. Det fremkommer ikke tydelig hvilke kostnadsposter som ligger i disse estimatene. Etter departementets vurdering er disse kostnadsanslagene for usikre til at de kan nyttes som grunnlag for vurdering av tiltak. For øvrig er det sektormyndighetene som har ansvaret for å vurdere kostnadene med tiltak i egen sektor.

De samlede økonomiske konsekvensene som følge av planen er nærmere behandlet i kapittel 4.

e) Administrative konsekvenser

Det er foreløpig lite grunnlag for å vurdere administrative konsekvenser for de ansvarlige myndighetene.

3.2. Samferdsel

a) Nasjonal politikk på området

Nasjonal transportplan (NTP) presenterer regjeringens transportpolitikk. Den gjeldende NTP (Meld. St. 26 (2012-2013) Nasjonal Transportplan 2014-2023) presiserer at «Vannforskriften skal bl.a. følges opp ved at transportetatene gjennomfører nødvendige tiltak i alle relevante vannforekomster innen 2020».

b) Vedtatte miljømål og foreslåtte tiltak i regionen

De vanligste negative påvirkningene fra samferdselssektoren gjelder forurensning av vannforekomster, fysiske inngrep i vannforekomster og vandringshindre for fisk og andre vannlevende organismer. Relevante tiltak er spesielt knyttet til metode og bruk av kjemikalier og salt under drift og vedlikehold av infrastruktur samt utbedring av vandringshindre.

c) Departementets vurderinger og endringer

I vannforvaltningsplanen er det lite fokus på planlagte nye samferdselstiltak, og eventuell effekt og målkonflikter på grunn av disse. For samferdselssektoren gjelder dette spesielt tiltak foreslått i Nasjonal Transportplan.

Det er stor variasjon mellom vannområder i antall kostnadsberegnete tiltak.

I vannforekomster der det finnes vandringshindre for fisk og andre vannlevende organismer, er det lagt stor vekt på kostnadsestimatet for å vurdere om det er nødvendig å bruke mindre strenge miljømål. I praksis vil det også være en viktig del av vurderingen hvor sannsynlig det er at fisken tar i bruk nytt habitat og vandrer der et vandringshinder er fjernet.

Kunnskapsgrunnlag for vannforekomster i kystvann er særlig mangelfullt. For å bedre kunnskapsgrunnlaget til neste planperiode planlegger Kystverket å gjennomføre et FoU-prosjekt med bistand fra Miljødirektoratet. Prosjektet dekkes innenfor gjeldende budsjetttrammer og har som formål å skaffe nødvendig kunnskap om når maritim infrastruktur kan være en vesentlig påvirkning på økologisk tilstand og vannkvalitet, og hvilke avbøtende tiltak som er aktuelle for å nå miljømålene i vannforskriften. Dette er et bidrag til problemkartleggingen og vil gi et bedre grunnlag for å vurdere påvirkningsgrad, miljømål og eventuelle nødvendige tiltak. Det skal også utarbeides en veiledning for vurdering av maritim infrastruktur før neste planrullering.

Departementet foretar endringer i form av utsatt frist for oppnåelse av miljømål til 2027 etter vannforskriften § 9 bokstav a for disse kystvannlokalitetene i påvente av bedre kunnskap/problemkartlegging og ny veileder for vurdering av maritim infrastruktur, se vedlegg 1.

d) Overordnet estimat over samlede kostnader som følger av planen

Innen samferdselssektoren er det store usikkerheter knyttet til kostnader for tiltak som følge av forvaltningsplanene. Generelt er det lite erfaring med kostnader av tiltak som fjerning av

vandringshindre, overvåking og problemkartlegging. For vandringshindre mangler det kunnskap om kostnadsestimering og kost-nytte vurdering for å fjerne vandringshindre for fisk og andre vannlevende organismer.

Grovt kostnadsestimat for kjente tiltak på eksisterende riks- og fylkesvegnett i vannregion Vest-Viken er rundt 25 millioner kroner. Dette dreier seg om mange tiltak, i hovedsak utbedring av fysiske inngrep, rensing av tunnelvaskevann, utbedre rensebasseng, problemkartlegging og overvåking.

Kostnader til tunnelvask og vedlikehold av eksisterende rensebasseng inngår i vanlige drifts- og vedlikeholdsbudsjetter. Investerings tiltak i forbindelse med nye store vegprosjekter (etablering av rensebasseng mv.) blir godkjent etter plan- og bygningsloven og får konsesjon/utslippstillatelse etter forurensningsloven/forskriften. Disse kostnadene er ikke med her. Store vegprosjektet er pålagt å prosjektere løsninger for håndtering av forurenset vann, både i anleggs- og driftsfasen.

De generelle økonomiske konsekvensene som følge av planen er nærmere behandlet i kapittel 4.

e) Administrative konsekvenser

Det går mye ressurser til overvåking og problemkartlegging i forbindelse med vannforvaltningsplanene. En god del av de siste avklaringene, f.eks. ansvarsforhold, kilder med mer gjenstår også. Videre vil prosjektering av enkelttiltak, samt oppfølging/gjennomføring av tiltak kreve administrativ oppfølging. Dette gjelder både for nye investeringer og drift- og vedlikeholds rutiner.

3.3. Vannkraft

a) Nasjonal politikk på området

De viktigste nasjonale styringsdokumentene for planarbeidet og departementets godkjenning på vannkraftområdet er: Meld. St. 25 (2015-2016) *Kraft til endring* og Innst. 401 S (2015–2016) samt Meld. St. 14 (2015-2016) *Natur for livet* og Innst. 294 S (2015–2016), nasjonale føringer i brev av 24. januar 2014 fra KLD og OED til vannregionene, med henvisning til rapport 49:2013 fra Norges vassdrags- og energidirektorat og Miljødirektoratet og veileder 01:2014 for Sterkt modifiserte vannforekomster. Det er i hovedsak Olje- og energidepartementet som forvalter sektorlovverket og dermed virkemidlene som regulerer denne sektoren.

De nasjonale føringene skal sikre en riktig balanse mellom miljøforbedringer og hensynet til kraftproduksjon. I føringene tas det utgangspunkt i rapport 49:2013 som går gjennom alle konsesjoner som kan revideres fram til 2022. Rapporten skiller mellom vassdrag i kategori 1.1 (høy prioritet) og 1.2 (lavere prioritet), når det gjelder potensial for forbedring av viktige miljøverdier opp mot kostnadene ved slipping av vann/magasinrestriksjoner. For å kunne vurdere mulig redusert produksjon ble det i gjennomgangen benyttet en hydrologisk standardstørrelse ("Q95") for minstevannføring.

Det samlede krafttapet i Norge som kan følge av miljøforbedrende tiltak og fordelingen mellom regionene har påvirket godkjenning av den enkelte planen. Den nasjonale godkjenningen har derfor medført endringer sammenlignet med den regionale prioriteringen i planen.

Forbedring av økologien i vannforekomster er hovedformålet med vannforskriften. Dette hindrer ikke at andre hensyn (slik som landskap og friluftsliv) kan medvirke til å få igangsatt revisjon, innkalling eller omgjøring etter vassdragslovgivningen, selv om disse hensyn ikke påvirker fastsetting av miljømålet.

I de nasjonale føringene er det lagt til grunn at vassdrag med klare potensial for miljøforbedring til lavest mulig kostnad skal prioriteres for miljøforbedring. Saksbehandlingstid i enkeltsakene og forventet tid før et tiltak gir en målbar effekt, kan gjøre det nødvendig å bruke adgangen til å utsette måloppnåelsen etter § 9. Om tiltakene faktisk skal gjennomføres for å følge opp planen, vurderes etter sektorlovverket etter en mer grundig kost/nytte-vurdering.

I Meld. St. 14 (2016-2017) *Natur for livet* og Meld.St. 25 (2015-2016) *Kraft til endring* er det slått fast at det vil bli gjennomført revisjon i en rekke vassdrag i første planperiode. En oversikt over hvilke tiltak som vil være iverksatt (dvs. at sektorbeslutning foreligger) vil framgå av midtveisrapporteringen i 2018.

b) Vedtatte miljømål og foreslåtte tiltak i regionen

Vannregionen har den største årlige vannkraftproduksjonen på landsbasis med omlag 22,9 TWh/år som tilsvarer rundt regnet 18 prosent av norsk vannkraftproduksjon. I følge planen er 72 konsesjoner reviderbare innen 2022.

Vannregionen har flere av de største vannkraftverkene i Norge, blant annet Tokke og kraftverkene på Rjukan. Vannforvaltningsplanen oppgir vassdragsregulering som en av de fire viktigste påvirkningsfaktorene for vannmiljøet i regionen.

Departementet har registrert 121 vannforekomster der miljømålet er basert undersøkelser, administrative eller miljøforbedrende tiltak som har med vannkraft å gjøre.

Forvaltningsplanen for Vest-Viken utpeker seg som ambisiøs. NVE har fremmet uenighet til planen og begrunnet dette med at regionen har satt miljømål som forutsetter minstevannføring og/eller magasinrestriksjoner som vil påvirke kraftproduksjonen utover det som framgår av de nasjonale føringene. Mange miljømål er satt ut fra hensyn til landskap og friluftsinnteresser alene og ikke på grunnlag av økologien i vassdraget.

Forvaltningsplanen har prioritert minstevannføring i 31 lokaliteter mot 7 i nasjonal prioritering. Det er 9 revisjonssaker som er prioritert opp fra lavere prioriteringskategori enn 1.1, jf. rapport 49:2013. Vassdrag i kategorien 1.2 som er prioritert opp er i stor grad

begrunnet med hensyn til storørretbestander og en større vektlegging av verdien av andre arter, fiske, friluftsliv og landskap.

Vannregionen har også satt miljømål for reguleringsmagasiner som krever nye magasinrestriksjoner for å oppfylle miljømålet.

c) Departementets vurderinger, generelle prinsipper og endringer

Ved godkjenningen har det for mange planer vært vanskelig å få en entydig oversikt over hvilke miljømål som følger av planen og mulige konsekvenser for vannkraftsektoren. I godkjenningen har departementet derfor valgt å lage lister over vannforekomster med godkjente miljømål, basert på tiltak som hører under sektorlovverket for vannkraftsektoren. Disse fremgår i vedlegg 2 (miljømål som kan medføre krafttap) og vedlegg 3 (miljømål som kan medføre andre typer tiltak). For disse vannforekomstene er miljømålet i godkjenningen satt høyere enn dagens tilstand.

For vannforekomster som ikke inngår i listene, vil miljømålet ved godkjenningen være det samme som dagens tilstand. Denne framgangsmåten er valgt for å synliggjøre hvor måloppnåelsen er avhengig av nye tiltak. Listene vil inneholde fire kategorier vannforekomster med miljømål:

- Miljømål for SMVF basert på tiltak som kan få betydning for vannkraftproduksjon.
- Miljømål for SMVF som er basert på andre tiltak, for eksempel med hjemmel i standardvilkårene i vannkraftkonsesjoner (terskler, fisketrapper, biotopjusterende tiltak etc).
- Miljømål for naturlige vannforekomster basert på tiltak som kan få betydning for vannkraftproduksjon.
- Miljømål for naturlige vannforekomster som er basert på andre tiltak, for eksempel med hjemmel i standardvilkårene i vannkraftkonsesjoner (terskler, fisketrapper, biotopjusterende tiltak etc).

Miljømålene for sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF)

Miljømålene for SMVF settes ut fra antatt virkning av summen av alle "realistiske tiltak". At et tiltak er realistisk betyr at nytten for samfunnet vurderes som større enn kostnadene. Dette kan være tiltak som kan få betydning for endret vannkraftproduksjon eller andre avbøtende tiltak. Den sentrale godkjenningen har tatt utgangspunkt i tiltakene som begrunner miljømålene i planen og Vann-Nett.

Veilederen for SMVF og de nasjonale føringene beskriver prosessen og avveiningen for å komme fram til miljømålet for den enkelte vannforekomst. Hver enkelt SMVF med miljømål som forutsetter tiltak som kan få betydning for vannkraftproduksjon er derfor gjennomgått. Godkjenningen har tatt utgangspunkt i planens kapittel 7 og vedlegg 6 (oversikt over sterkt modifiserte vannforekomster) og Vann-Nett.

De vannforekomster som er på listen over godkjente miljømål som forutsetter tiltak som kan få betydning for vannkraftproduksjon og som ikke har vært vurdert i rapport 49:2013 har ikke i alle tilfeller vært gjenstand for en kost-nyttevurdering slik vannforskriften anviser, men oppfyller følgende forutsetninger:

- Det er satt et miljømål basert på økologiske parametere.
- Miljømålet er basert på avbøtende tiltak.
- Fastsettelsen har tatt hensyn til nasjonale føringer.
- Frist for måloppnåelse er realistisk.

Miljømål for SMVfer som ifølge Vann-Nett krever andre pålegg overfor kraftsektoren enn de som påvirker vannkraftproduksjonen, for eksempel pålegg etter standardvilkårene i vannkraftkonsesjoner, er også gjennomgått. Det følger av Meld.St. 25 (2015-2016) *Kraft til endring* og Meld. St. 14 (2015-2016) *Natur for livet* at regjeringen vil utrede hvordan dagens naturforvaltningsvilkår eller andre effektive virkemidler kan gjøres gjeldende også overfor konsesjoner som ikke har dette vilkåret i dag. Dette med sikte på at det skal kunne gis pålegg for å oppnå nasjonalt godkjente miljømål i vannforvaltningsplanene for perioden 2016–2022.

Vannforekomster på listen over godkjente miljømål som forutsetter tiltak som ikke påvirker vannkraftproduksjonen, oppfyller følgende forutsetninger; det er i Vann-Nett angitt konkrete miljøforbedrende tiltak som er egnet til å nå et miljømål som er høyere enn dagens tilstand og dagens tilstand er ikke satt til "udefinert".

Kostnadene ved tiltakene er i liten grad dokumentert i planene. Dette kan føre til at det ved etterfølgende sektorbehandling besluttes at de foreslåtte tiltakene likevel ikke vil bli gjennomført. Miljømålene kan dermed bli justert ned for neste planperiode.

Motsatt vil det kunne finnes rimelige og effektive miljøforbedrende tiltak hvor miljømålet likevel er satt til dagens tilstand. Det vil i enkelte vannforekomster være miljømål som tilsynelatende står i motstrid til allerede pålagte tiltak. At en vannforekomst ikke har fått godkjent et høyere miljømål innebærer ikke at allerede iverksatte undersøkelser og/eller miljøforbedrende tiltak ikke skal videreføres eller at fremtidige undersøkelser og/eller miljøforbedrende tiltak ikke skal kunne pålegges på vanlig måte i medhold av lovverk eller standardvilkår. Ny kunnskap om tilstand og virkninger av igangsatte og planlagte tiltak vil bli lagt til grunn når miljømålene justeres ved rullering av planene.

Miljømålene og tiltakene i planene reflekterer generelt et stort behov for bedre kunnskap og problemkartlegging, både for å kartlegge dagens tilstand og for å vurdere realistiske avbøtende tiltak. For vannforekomster der kunnskapsinnhenting er det eneste tiltaket, settes miljømålet til dagens tilstand. Kunnskapsinnhenting som tiltak beholdes imidlertid i Vann-Nett, da departementet mener at kunnskapsinnhenting er viktig for å finne aktuelle tiltak som grunnlag for å sette miljømål for neste planperiode. Mer kunnskap vil gi grunnlag for å kunne fastsette mer presise miljømål for vannforekomster med kjente miljøproblemer og forbedringspotensial ved rullering av planene.

For de vannforekomster hvor det i medhold av godkjenningen ikke er forutsatt tiltak, endres miljømålet til dagens tilstand ved denne godkjenningen. Dagens tilstand er lik godt økologisk

potensial (GØP) dersom alle realistiske tiltak er gjennomført og vannforekomsten har et fungerende økosystem. Hvis ikke skal miljømålet være mindre strenge miljømål etter vannforskriften § 10. Hvorvidt dagens tilstand oppfyller minstemålet for GØP (fungerende akvatisk økosystem) eller ikke, vil gå klart fram og angis i Vann-Nett. Departementet vil sikre at dette gjennomføres etter godkjenningen og før planen blir rapportert til ESA. Departementet vil i samråd med Olje- og energidepartementet gi et eget oppdrag til direktoratene om dette.

Miljømål for naturlige vannforekomster

Vannforekomster som er preget av vannkraftutbygging skal ikke utpekes som SMVF dersom god tilstand allerede er oppnådd eller med rimelighet kan nås.

Det er angitt i vedlegg 2 hvilke naturlige vannforekomster preget av vannkraftutbygging som kan nå god økologisk tilstand (GØT) gjennom tiltak som kan gi krafttap. De øvrige vannforekomstene som i planen er satt som naturlige vannforekomster, som er påvirket av vannkraft og som ikke med rimelighet kan nå GØT er per definisjon SMVF. Det kan finnes realistiske tiltak for å bedre miljøtilstanden også for disse, men miljømålet er da eventuelt satt som GØP eller lavere (mindre strenge miljømål - MSM). For bekkeinntak er det generelt ikke positiv nytte/kost ved å slippe vann. Disse gis derfor i hovedsak unntak fra miljømålet "god tilstand" etter vannforskriften § 10, og det settes mindre strenge miljømål.

Naturlige vannforekomster preget av vannkraftutbygging som ifølge Vann-Nett krever avbøtende tiltak som ikke gir tap i kraftproduksjon for å oppnå GØT er angitt i vedlegg 3. Der GØT ikke med rimelighet kan nås ved hjelp av foreslåtte konkrete, fysiske tiltak (for eksempel der det kun er foreslått administrative tiltak eller problemkartlegging), er vannforekomsten pr. definisjon ikke naturlig men sterkt modifisert.

Status for vannforekomster endret fra naturlig til SMVF vil oppdateres i Vann-Nett før rapportering.

Antagelig er det mange naturlige vannforekomster som egentlig burde vært utpekt som SMVF. Tilsvarende kan det vise seg at vannforekomster er feilaktig utpekt som SMVF fordi det likevel finnes avbøtende tiltak som gjør at GØT med rimelighet kan nås. Mer kunnskap vil gi grunnlag for en mer korrekt vurdering av om en vannforekomst skal ha status som naturlig, eller bli utpekt som SMVF ved rullering av planen.

Magasinrestriksjoner

Når det gjelder miljømål for reguleringsmagasiner som krever magasinrestriksjoner som tiltak, har departementet ikke godkjent disse og setter miljømålet lik dagens tilstand. Magasinrestriksjoner vil i begrenset grad gi en målbar økologisk forbedring, og ønske om magasinrestriksjoner er i hovedsak begrunnet utfra brukerinteresser (for eksempel landskap/friluftsliv). Bruk av magasinrestriksjoner vil ha betydning for kraftproduksjon og reguleringsevne. Det vil også ha konsekvenser for muligheten til å oppnå miljømål på nedstrøms elvestrekning. I tillegg har magasinene ofte viktige funksjoner for flomdemping, forsyningssikkerhet og brukerinteresser. Disse hensynene er imidlertid vanskelig å vurdere opp mot økologiske forbedringer. Departementet mener derfor at forslagene om

magasinrestriksjoner ikke kan inngå som tiltak i miljømålfastsettelsen og heller må vurderes i den enkelte revisjonssak der dette er aktuelt.

Departementet forutsetter på denne bakgrunn at eventuelle magasinrestriksjoner begrunnet av miljøhensyn vurderes av sektormyndigheten i de kommende revisjonene der alle vilkår som omfattes av vassdragskonsesjonene er gjenstand for revisjon. Øvrige tiltak i magasiner (eks. fiskeutsetting, biotoptiltak) er for enkelte vannforekomster ansett som realistiske tiltak og lagt til grunn for godkjenning av miljømålene.

Prinsipper for bruk av tidsutsettelse

Forventet tidspunkt for måloppnåelse vil bero på flere faktorer. Det vil ta tid å utrede og saksbehandle aktuelle miljøtiltak. Forvaltningsloven stiller strenge krav til kunnskapsgrunnlag, medvirkning og adgang til å klage. Det vil også ta tid før tiltak er iverksatt fordi fysiske tiltak skal detaljplanlegges, dimensjoneres og bygges. Den økologiske responsen på tiltaket vil også ta noe tid. Av disse grunner kan det være behov for å bruke tidsutsettelse av måloppnåelse for flere vannforekomster.

Departementet har lagt følgende prinsipper til grunn for tidspunkt for måloppnåelse når det gjelder vannforekomster med miljømål som kan medføre krafttap:

Måloppnåelse 2021:

- Revisjonssaker der det er utarbeidet et revisjonsdokument.
- Innkallings- og omgjøringssaker der det er en påbegynt sak.

Måloppnåelse 2027:

- Revisjonssaker der det pr. i dag er fremmet krav om revisjon.
- Alle andre innkallings- og omgjøringssaker.

Måloppnåelse 2033:

- Framtidige revisjonssaker der det ennå ikke er fremmet krav.

Departementet har lagt følgende prinsipper til grunn for tidspunkt for måloppnåelse når det gjelder vannforekomster med miljømål som forutsetter andre typer tiltak:

Måloppnåelse 2021:

- Der tiltak kan pålegges i medhold av gjeldende standardvilkår, eller ved en revisjon der revisjonsdokument er utarbeidet, eller ved innkalling eller omgjøring der sakene er påbegynt.

Måloppnåelse 2027:

- Alle andre tiltak, for eksempel de som ikke har hjemmel for pålegg etter standardvilkårene og som forutsetter enten revisjon, innkalling eller omgjøring, eller prosess for å innføre dagens naturforvaltningsvilkår eller andre effektive virkemidler, jf. Meld.St. 25 (2015-2016) og Meld.St. 14 (2015-2016).

Departementets endringer

Departementet har i vedlegg 2 og 3 angitt de vannforekomster med miljømål som er godkjent som høyere enn dagens tilstand og som trenger nye tiltak for å oppfylle miljømålet. For øvrige vannforekomster preget av vannkraftproduksjon er måloppnåelsen ikke avhengig av nye tiltak, og miljømålet er lik dagens tilstand. Sett i forhold til planen, reduserer godkjenningen antall vannforekomster med miljømål høyere enn dagens tilstand som forutsetter miljøforbedrende tiltak som kan påvirke vannkraftproduksjonen. Det er til dels svake begrunnelser og mangelfulle kost-nyttevurderinger i mange av planene. Kost-nyttevurdering er sentralt når det skal settes miljømål for SMVF. For de høyst prioriterte vassdragene i rapport 49:2013 (kategori 1.1 vassdrag) har direktoratene gjennomført en overordnet kost-nytte vurdering. De vannforekomstene som i tillegg blir godkjent med miljømål høyere enn dagens tilstand ligger etter departementets syn innenfor de nasjonale føringene. Siden kost-nytte vurderingene gjennomgående er dårligere dokumentert for disse vannforekomstene, må det forventes etterfølgende justeringer i miljømålene for neste planperiode og i forbindelse med sektormyndighetens behandling i den enkelte sak.

Godkjenningen reduserer også antall vannforekomster med miljømål høyere enn dagens tilstand som forutsetter andre tiltak som kan pålegges vannkraftsektoren, i hovedsak fordi miljømålene ikke er basert på konkrete avbøtende tiltak slik veiledningen tilsier.

Avstemming av tiltak og miljømål i Vann-Nett vil gjennomføres av sentrale fagmyndigheter før rapportering til ESA. Ved eventuelle feilføringer i Vann-Nett er det godkjenningsvedtaket som skal legges til grunn for oppfølgingen. I vedlegg 2 over vannforekomster med miljømål som kan medføre krafttap er tidspunkt for måloppnåelse angitt. I vedlegg 3 over vannforekomster med miljømål som kan medføre andre typer tiltak er tidspunkt for måloppnåelse ikke angitt, men Vann-Nett vil oppdateres ut fra beskrivelsen over før rapportering til ESA.

d) Overordnet estimat over samlede kostnader som følger av planen

Kostnadene som følger av planen innen vannkraftsektoren er i form av tapt energiproduksjon, investeringskostnader ved ombygging og kostnader for andre tiltak. I sektormyndighetenes etterfølgende saksbehandling vil det bli gjort grundigere vurderinger av samlede fordeler og ulemper ved de enkelte tiltakene før endelig beslutning blir tatt. Det kan da vise seg at tiltak ikke er egnet eller har en for høy kostnad i forhold til nytten. Det er ved godkjenningen gjort endringer i planen for å begrense konsekvensene for vannkraftsektoren, blant annet som følge av manglende kost-nytte-vurdering.

e) Administrative konsekvenser

Av miljøtiltak som skal bekostes av vannkraftprodusentene kan det være aktuelt å pålegge tiltak etter standardvilkår i gitte konsesjoner eller lignede hjemmelsgrunnlag. Å gi pålegg med hjemmel i standardvilkårene vil medføre administrative konsekvenser for miljømyndighetene og vassdragsmyndigheten. Tiltak som medfører endringer i kraftproduksjon må pålegges ved en revisjon etter vassdragsreguleringsloven, en innkalling til konsesjonsbehandling etter reglene om innkalling i vannressursloven § 66 eller etter reglene om omgjøring i vannressursloven § 28. Dette vil medføre administrative konsekvenser for

vassdragsmyndigheten ettersom gjennomføring av tiltak for å nå miljømålene vil kreve økt saksbehandlingskapasitet.

Det legges til grunn at en stor del av tiltakene uansett ville blitt gjennomført som del av den ordinære vannforvaltningen i Norge, uavhengig av vanndirektivet.

3.4. Akvakultur

a) Nasjonal politikk på området

Regjeringen mener at miljømessig bærekraft må benyttes som den viktigste forutsetningen for å regulere videre vekst i oppdrettsnæringen og vil følge opp i tråd med Stortingets behandling av Meld. St. 16 (2014-2015) *Forutsigbar og miljømessig bærekraftig vekst i norsk lakse- og ørretoppdrett*.

b) Vedtatte miljømål og foreslåtte tiltak i regionen

Det framgår av planen at akvakultur ikke er blant hovedutfordringene i vannregion Vest-Viken.

c) Departementets vurderinger og endringer

Generelt vil påvirkning fra akvakultur på miljøtilstanden i vannforekomstene kunne dreie seg om ulike utslipp til vannforekomsten, lakselus- og annen sykdomssmitte til vill laksefisk og negativ påvirkning fra rømt oppdrettsfisk på villfisk.

Påvirkninger fra akvakultur i form av lakselus og rømt fisk er ikke omfattet av grunnlagsanalysene for vannforvaltningsplanene for perioden 2016-2021, i påvente av et forbedret vitenskapelig fundert vurderingsgrunnlag som er under utarbeidelse. Det foregår et arbeid med å fastslå miljøtilstanden i vassdrag med anadrom fisk og et arbeid som skal lede fram til en tilfredsstillende påvirkningsangivelse samt gi grunnlag for å sette inn tiltak på de rette stedene. EFTAs overvåkingsorgan (ESA) uttrykker i brev av 6. oktober 2014 om oppfølging av de norske vannforvaltningsplanene en tydelig forventning om at biologiske påvirkninger fra lakselus og rømt oppdrettsfisk blir vurdert i grunnlagsanalysene til vannforvaltningsplanene for perioden 2016-2021. Videre forventes det at Norge lager en plan for å forbedre disse analysene i neste vannforvaltningsplanperiode.

Klima- og miljødepartementet arbeider for å få oppdatert kunnskapsgrunnlaget fram mot rapportering til ESA i 2018 med sikte på vannforvaltningsplanene for perioden 2022-2027.

Forurensing fra oppdrett håndteres i henhold til Miljøverndepartementets brev av 3. juli 2013 og 15. juli 2013.

Departementet foretar ingen endringer i planen på området.

d) Overordnet estimat over samlede kostnader som følger av planen

Oppdatering av kunnskapsgrunnlaget vil kunne medføre en del kostnader. Statens kostnader vil dekkes innenfor Klima- og miljødepartementets og Nærings- og fiskeridepartementets

årlige budsjetttrammer. De generelle økonomiske konsekvensene som følge av planen er nærmere behandlet i kapittel 4.

e) Administrative konsekvenser

Planen vil innebære administrative konsekvenser for miljømyndighetene og fiskerimyndighetene, som er ansvarlige myndigheter for oppdatering av kunnskapsgrunnlaget og utredning av tiltak når det gjelder akvakultur og er premissleverandør for fastsettelsen av miljømål.

3.5. Fremmede organismer

a) Nasjonal politikk på området

Aichimål 9 under FN-konvensjonen om biologisk mangfold slår fast at skadelige fremmede organismer og deres spredningsveier skal være identifisert og prioritert, at utvalgte organismer skal være kontrollert eller utryddet, og at tiltak for å forvalte spredningsveier for å hindre introduksjon og etablering skal være innført innen 2020. Det samme slår ett av delmålene under FNs bærekraftsmål fast.

Et helhetlig regelverk mot fremmede organismer (forskrift om fremmede organismer under naturmangfoldloven kapittel IV) trådte i kraft 1. januar 2016. Formålet med regelverket er å hindre innførsel, utsetting og spredning av fremmede organismer som medfører, eller kan medføre, uheldige følger for naturmangfoldet. I tillegg stiller ballastvannforskriften krav til håndtering av ballastvann. Det er også vedtatt en tverrsektoriell nasjonal strategi mot fremmede skadelige arter som inneholder mål, prinsipper, strategier og tiltak mot fremmede arter i alle relevante myndighetssektorer. Det er i tillegg utarbeidet, og vil utarbeides, flere handlingsplaner mot fremmede skadelige organismer. I stortingsmeldingen Natur for livet – norsk handlingsplan for naturmangfold (Meld. St. 14 (2015-2016)) er det slått fast at Klima- og miljødepartementet i samråd med berørte departementer vil utarbeide en samlet, prioritert tiltaksplan for bekjempelse av skadelige fremmede organismer.

b) Vedtatte miljømål og foreslåtte tiltak i regionen

Selv om ikke fremmede organismer i planen oppgis som en av hovedutfordringene i vannregion Vest-Viken, og heller ikke er et prioritert område for planperioden, utgjør fremmede organismer en utfordring i 14 av de 18 vannområder. Fremmede organismer er en av de største påvirkene i elver, bekker og innsjøer. Blant annet ørekyte, men også signalkreps, som er bærer av sykdommen krepsepest, gjedde, karpe, mort, suter, sandkryper og regnbueørret nevnes i planen. Også i kystvann utgjør fremmede organismer, og særlig stillehavsøsters, et problem.

I planen oppgis det at lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* er tilstede i Drammenselva, Lierelva og Sandevassdraget og at lakseparasitten utgjør en alvorlig trussel for villaksen i disse vassdragene der bestandene er kraftig redusert. I planen oppgis det at muligheten for

utryddelse av lakseparasitten i Drammensvassdraget skal vurderes i tråd med nasjonal handlingsplan.

I Vest-Viken er det i stor grad foreslått tiltak i form av problemkartlegging, og det er grunn til å anta at dette også gjelder påvirkningen fra fremmede organismer.

Det er uklart om fremmede organismer er årsak til unntak fra standard miljømål i vannregionen.

c) Departementets vurderinger og endringer

Fremmede organismer er ikke en av hovedutfordringene og derfor heller ikke en prioritet i vannregion Vest-Viken. Departementet viser likevel til at når fremmede organismer først har etablert seg er det svært vanskelig å bekjempe disse.

Forebyggende tiltak er derfor viktig for å forhindre ytterligere spredning av fremmede organismer i vannregionen. I denne sammenheng viser departementet også til at det nå har kommet på plass mer effektive nasjonale virkemidler for å redusere spredningen av fremmede organismer, som det nevnte regelverket om fremmede organismer under naturmangfoldloven og allerede utarbeidede og kommende handlingsplaner mot blant annet fremmede fiskearter, stillehavsøsters og en oppdatert handlingsplan mot *Gyrodactylus salaris*. Det ventes også at krav om rensing av ballastvann under den internasjonale ballastvann konvensjonen om kort tid vil bli innført. Rensekravet vil da tas inn i ballastvannforskriften.

Departementet gir utsatt frist for måloppnåelse etter vannforskriften § 9a til 2027 for vannforekomster påvirket av *Gyrodactylus salaris* i Drammenselva, Lierelva og Sandeelva ettersom bekjempingstiltak ikke ennå er besluttet og iverksatt, tiltaksperiode er usikker og det er urealistisk at disse vannforekomstene vil nå god tilstand innen 2021, jf. vedlegg 4.

d) Overordnet estimat over samlede kostnader som følger av planen

Departementet viser til at forutsetningene for å utføre de økonomiske analysene ikke har vært tilstede i vannregion Vest-Viken. Det er derfor ikke mulig å anslå de totale økonomiske kostandene som følge av foreslåtte miljømål og tiltak knyttet til fremmede organismer i vannregionen. Det er viktig at kostnader og effekten av tiltak i større grad oppgis av sektormyndighetene frem mot neste planperiode, slik at det blir mulig å estimere de samlede kostandene som følge av planen for neste planperiode. Tiltak mot fremmede skadelige organismer vil dekkes innenfor Klima- og miljødepartementets årlige budsjetttrammer.

De generelle økonomiske konsekvensene som følge av planen er nærmere behandlet i kapittel 4.

e) Administrative konsekvenser

Selv om ikke fremmede organismer er en hovedutfordring i vannregion Vest-Viken og heller ikke er en prioritet vil planen kunne innebære administrative konsekvenser for blant annet Miljødirektoratet, Mattilsynet og Fylkesmannen, som er ansvarlige myndigheter for gjennomføring av tiltak mot fremmede organismer.

3.6. Avløp

a) Nasjonal politikk på området

Utslipp fra avløpssektoren reguleres i hovedsak ved regelverk hjemlet i forurensningsloven og i Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg, særlig forurensningsforskriftens del 4 og 4A. Det er hjemmel i regelverket for kostnadsdekning av nødvendige investeringer, drift, vedlikehold, kontroller osv.

b) Vedtatte miljømål og foreslåtte tiltak i regionen

Avrenning fra avløpsnett og spredt avløp er omtalt i planen som en av de viktigste påvirkningsfaktorene og et område som vannregionen vil ha spesiell fokus på i planperioden 2016-2021. I likhet med andre områder er det for avløp referert til et behov for nye virkemidler, uten at det er forklart hva dette betyr mer konkret.

c) Departementets vurderinger og endringer

Departementets vurdering er at det i hovedsak finnes tilstrekkelige virkemidler på avløpsområdet til at mål vil kunne oppnås.

På denne bakgrunn foretar departementet ingen endringer i regionalt vedtatt plan på dette området.

d) Overordnet estimat over samlede kostnader som følger av planen

Det er foreløpig lite grunnlag for å vurdere samlede kostnader som følge av planen.

e) Administrative konsekvenser

Det er foreløpig lite grunnlag for å vurdere administrative konsekvenser for de ansvarlige myndighetene.

3.7. Forurensning for øvrig (industri, forurensede sedimenter, gruver mv.)

a) Nasjonal politikk på området

Forurensning fra industri m.v. reguleres i all hovedsak etter forurensningsloven, mens innhold av miljø- og helseskadelige stoffer i produkter i hovedsak reguleres etter produktkontrollloven.

Opprydding i forurenset grunn og forurensede sedimenter følger forurenser betaler- prinsippet og gjennomføres i hovedsak gjennom pålegg om tiltak eller undersøkelser etter forurensningsloven rettet mot ansvarlig eier eller forurenser. I tillegg kan det gis statlig støtte til delfinansiering av opprydding i noen prioriterte områder etter nærmere kriterier. Arbeidet

med forurensede sedimenter følger hovedprioriteringene i en handlingsplan for forurensede sedimenter fra 2006. Arbeidet er langsiktig.

Det er et eget nasjonalt mål at utslipp og bruk av miljøgifter kontinuerlig skal reduseres i den hensikt å stanse utslippene innen 2020. De prioriterte miljøgiftene som omfattes av 2020-målet - prioritetslisten - omfatter nå drøyt 30 stoffer eller stoffgrupper. Arbeidet på dette feltet følger handlingsplanen fra 2015.

b) Vedtatte miljømål og foreslåtte tiltak i regionen

Tiltaksprogrammet peker på en rekke påvirkningstyper det skal settes inn tiltak mot. Dette er beskrevet som tiltak mot forurensning. Da man har lite data på kjemisk tilstand og dermed ikke noe klar kobling mellom tilstand og risiko for ikke å oppnå miljømål, er tiltakene generelt beskrevet som tiltak mot forurensning, hvorav mange vil ha som formål å kartlegge påvirkningsgraden. Dette er i stor grad tiltak rettet mot punktkilder (eks industri, renseanlegg, grunnforurensning).

Forurensset sjøbunn er en vesentlig påvirkning i fjordene i vannregion Vest-Viken, mye grunnet tidligere industrivirksomhet og avfallsdeponier. Det er 27 kystvannforekomster hvor det er satt utsatt frist for å oppnå miljømålet. Dette er hovedsakelig begrunnet med forurensset sjøbunn. Vannregionmyndigheten foreslår at myndigheter og tiltakshavere prioriterer opprydding i forurensede sedimenter høyt i planperioden, og foreslår økte midler til kartlegging, overvåking og gjennomføring av oppryddingstiltak i fjordene i vannregionen.

c) Departementets vurderinger og endringer

For flere vannforekomster er det satt utsatt frist med begrunnelse i at det ikke foreligger konkrete planer om opprydding i forurensede sedimenter. Det ser ut til at flere av disse er oppført med feil begrunnelse – hvor §9b (uforholdsmessige kostnader) eller evt. §9a (tekniske årsaker pga. kunnskapsmangel) synes å være en riktigere begrunnelse enn anførte §9c (naturgitte forhold).

Det er behov for ytterligere kunnskap, vurdering av viktigste påvirkningskilder, nytte-/kostnadsanalyser av tiltak, vurdering av tiltaksbehov og ev. nye virkemidler til neste rullering av planen. Det må videre foretas en nærmere vurdering i neste planperiode av miljømål og tidspunkt for måloppnåelse for de enkelte vannforekomstene i en helhetlig vurdering av påvirkning og tiltak.

For områder spesifikt prioritert i den statlige handlingsplanen for forurensede sedimenter ligger Sandefjord, Drammen og Grenland innenfor vannregionen. Vannforekomstene i Grenlandsfjordene er i forvaltningsplanen gitt utsatt frist. Opprydding i Sandefjord er planlagt gjennomført i løpet av 2016-17, mens i Drammen er det bl.a. kontrollert overvåking av naturlig sedimentasjon som har gitt forbedringer i vannmiljøet over en årrekke.

Departementet foretar ingen endringer av planen på området.

d) Overordnet estimat over samlede kostnader som følger av planen

Det er foreløpig lite grunnlag for å vurdere samlede kostnader som følge av planen.

e) Administrative konsekvenser

Det er foreløpig lite grunnlag for å vurdere administrative kostnader for de ansvarlige myndighetene.

3.8. Langtransportert luftforurensning/sur nedbør/kalking

a) Nasjonal politikk på området

Det er en del av det nasjonale målet om at forurensning ikke skal skade helse og miljø, at helse og miljø ikke skal ta skade av langtransportert luftforurensning fra SO₂, NO_x, VOC, ammoniakk eller partikler.

Det framgår av Plan for kalking av vassdrag i Norge 2016-2021 at overordnede mål for kalking er å sikre eller gjenskape minimum "god økologisk tilstand" etter vannforskriften med hensyn til forsuring og sikre god tilgang til fritidsfiske i forsuringsrammede områder.

I Meld. St. 14 (2015-2016) *Natur for livet – Norsk handlingsplan for naturmangfold* framgår det at regjeringen vil fortsette å kalke forsurede vassdrag.

b) Vedtatte miljømål og foreslåtte tiltak i regionen

Langtransportert forurensning (bl.a. sur nedbør) er blant de utfordringene som vannregionen vil ha spesiell fokus på i planperioden 2016-2021. I denne regionen er det mange elvevannforekomster og også en god del innsjøer som har forsuringsskader. Sur nedbør er en utfordring i 16 av 18 vannområder.

Ifølge Miljødirektoratet er det bare kalking og internasjonale avtaler som er aktuelle tiltak når det gjelder forsurede vannforekomster.

Det går fram av det regionale tiltaksprogrammet at det pågår kalkingstiltak i halvparten av vannområdene i Vest-Viken. Planen legger opp til at kalkingstiltakene videreføres, og det foreslås en del nye kalkingstiltak.

c) Departementets vurderinger og endringer

Ifølge Miljødirektoratet er det utviklet gode modeller for å estimere grad, omfang og utvikling av forsuring, basert på beregning av tilførsler til og grad av følsomhet i de enkelte områdene. Miljødirektoratet foreslår derfor at sentrale myndigheter tar ansvar for at tålegrensemodellene brukes til å estimere påvirkning og tilstand for alle forsuringsområdene i Sør-Norge, basert på de oppdaterte grenseverdiene for forsuring i den nye klassifiseringsveilederen. Dette vil berøre alle vannregionene i Sør-Norge, unntatt Møre og Romsdal og Trøndelag. På denne

måten vil det kunne rapporteres et oppdatert forsuringsbilde for Norge, basert på de nyeste tallene for tilførsler og oppdaterte grenseverdier for miljøtilstand.

Departementet går inn for at sentrale myndigheter, i tråd med Miljødirektoratets forslag, sørger for å få gjennomført en slik oppdatering av forsuringsbildet så snart som mulig etter godkjenningen av vannforvaltningsplanene.

Departementet foretar ingen endringer i planen.

d) Overordnet estimat over samlede kostnader som følger av planen

Det er foreløpig lite grunnlag for å vurdere samlede kostnader som følge av planen.

e) Administrative konsekvenser

Det er foreløpig lite grunnlag for å vurdere de samlede administrative konsekvensene ved planen.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forvaltningsplanen skal inneholde et sammendrag av den økonomiske analysen av vannbruk som er påkrevd i vannforskriften § 15, jf. vedlegg III, og skal blant annet inneholde en vurdering av den mest kostnadseffektive kombinasjonen av tiltak som skal inngå i overslag over potensielle kostnader i tiltaksprogrammet, jf. vannforskriften § 25.

Forbedringene fra forrige planperiode har vært mindre enn forventet, og grunnlaget for å utføre de økonomiske analysene har ikke vært tilstede. Dette skyldes delvis manglende nasjonal veiledning og verktøy på området, men også at myndighetene innenfor en del sektorer i liten grad har oppgitt kostnader ved og effekten av alle tiltak. Nasjonale retningslinjer er i varierende grad fulgt opp av de ulike vannregionene. EU-kommisjonen har påpekt at dette generelt er dårlig beskrevet også i planene i medlemsstatene.

Det er dermed ikke gjort en vurdering av kostnadseffektiviteten av de foreslåtte tiltakene. Grunnlaget for å utføre denne delen av den økonomiske analysen har ikke vært tilstede. Det understrekes også at en vurdering av kostnadene blir svært usikkert når tiltakene foreligger på et overordnet nivå.

Planen inneholder en oppsummering av kostnader for foreslåtte tiltak. Kun en del av de foreslåtte tiltakene er kostnadsberegnet, i tillegg har en del fått en kvalitativ vurdering av kostnader. De kostnadsberegnete tiltakene beløper seg til omtrent 3,5 millioner kroner i investeringer og omtrent 180 millioner kroner i årlig drift. Basert på informasjonen har vannregionmyndigheten vurdert at de totale kostnader for de foreslåtte tiltakene kan være på om lag 10 milliarder kroner i investeringer, og omtrent 500-600 millioner til årlig drift. Det er foreslått tiltaksrettet overvåking i over 1000 vannforekomster, med en foreløpig beregnet årlig kostnader på 22,8 millioner kr. Kostnadene som er anslått er i liten grad kvalitetssikret og er heftet med usikkerhet.

Det er også gjort en vurdering av fordelingsvirkningene av de foreslåtte tiltakene mellom sektormyndighetene, der det fremkommer at kommunene, Fylkesmennene og NVE har størst ansvar for tiltak. Det er ikke gjort en vurdering av fordelingsvirkninger mellom sektorer, eller størrelsesorden av de foreslåtte tiltakene for hver sektor eller sektormyndighet. Siden kostander ikke er spilt inn av alle sektorene, lar det seg ikke gjøre å få en samlet oversikt over de økonomiske og administrative konsekvensene ved planen.

I sektormyndighetenes saksbehandling vil det bli foretatt ytterligere avklaringer og konkrete vurderinger av fordeler og ulemper ved de enkelte tiltak før endelig beslutning om eventuell tiltaksgjennomføring blir tatt. Det kan da vise seg at alternative tiltak er bedre egnet for å oppnå miljømålet. Det kan også vise seg at tiltak ikke er egnet eller har en for høy samfunnsmessig kostnad i forhold til samfunnsmessig nytte til å bli gjennomført. Mangelfulle kostnadsvurderinger i de regionale planene tilsier at det i ettertid, i den senere sektorvise oppfølgingen, også kan vise seg at flere av de foreslåtte tiltakene ikke er egnet for å oppnå miljømålet.

Videre vil en stor del av tiltakene uansett bli gjennomført som del av den ordinære vannforvaltningen i Norge, uavhengig av vanndirektivet. Slike tiltak må ses som del av den ordinære forvaltningen og det vil ikke være riktig å vurdere disse kostandene som om de alene utløses av vannforvaltningsplanen.

Forslag til tiltak ut over det som er fastsatt i eller i medhold av gjeldene lover og forskrifter, samt vannregionenes angivelse av manglende virkemidler, er viktig innspill til sektormyndighetenes videre prioriteringer og beslutninger om tiltak i planperioden. Som nevnt medfører imidlertid ikke planene absolutte forpliktelser av rettslig art og sektormyndighetene er ikke forpliktet til å gjennomføre de samme tiltakene som står i tiltaksprogrammene.

Planen foreslår en rekke tiltak der det er meldt behov for statlig finansiering. Prioritering og eventuell tildeling av ressurser blir vurdert gjennom de årlige budsjettprosessene. Dette må sees i sammenheng med de respektive sektormyndighetenes saksbehandling og endelige beslutning om tiltak.

Vedtak

I medhold av plan- og bygningsloven § 8-4 jf. vannforskriften § 29 godkjenner Klima- og miljødepartementet, i samsvar med endringene i vedlegg 1-4, regional plan for vannforvaltning i vannregion Vest-Viken for planperioden 2016-2021 som er vedtatt av fylkestingene.

Med hilsen

Vidar Helgesen

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet signatur.

Adresseliste

Akershus fylkeskommune	Postboks 1200	0107	OSLO
Aust-Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Buskerud fylkeskommune	Fylkeshuset	3020	DRAMMEN
Hordaland fylkeskommune	Postboks 7900	5020	BERGEN
Oppland fylkeskommune	Postboks 988	2626	LILLEHAMMER
Sogn og Fjordane fylkeskommune	Askedalen 2	6863	LEIKANGER
Telemark fylkeskommune	Fylkeshuset	3706	SKIEN
Vestfold fylkeskommune	Postboks 2163	3103	TØNSBERG

Kopi til:

Fylkesmennene

Direktoratet for Postboks 3021 Lade 7441 TRONDHEIM

mineralforvaltning med
Bergmesteren for SvalbardFinansdepartementet Postboks 0030 OSLO
8008 DepFinansdepartementet Postboks 0030 OSLO
8008 DepFinnmark fylkeskommune Fylkeshuset 9815 VADSØ
Fiskeridirektoratet Postboks 5804 BERGEN
185 SentrumFylkesmannen i Buskerud Postboks 3007 DRAMMEN
1604Fylkesmannen i Finnmark Statens Hus 9815 VADSØ
Fylkesmannen i Hedmark Postboks 2306 HAMAR
4034,Statens Hus
Fylkesmannen i Hordaland Postboks 5020 BERGEN
7310

Fylkesmannen i Møre og Romsdal Fylkeshuset 6404 MOLDE

Fylkesmannen i Nordland Moloveien 8002 BODØ
10Fylkesmannen i Nord-Trøndelag Postboks 7734 STEINKJER
2600Fylkesmannen i Oppland Postboks 2626 LILLEHAMMER
987Fylkesmannen i Oslo og Akershus Postboks 0032 OSLO
8111 DepFylkesmannen i Rogaland Postboks 59, 4001 STAVANGER
Statens HusFylkesmannen i Sogn og Fjordane Njøsavegen 6863 LEIKANGER
2

Kopi til:

Fylkesmennene				
Direktoratet for	Postboks 3021 Lade		7441	TRONDHEIM
mineralforvaltning med				
Bergmesteren for Svalbard				
Finansdepartementet	Postboks	0030	OSLO	
	8008 Dep			
Fylkesmannen i Sør-	Postboks	7468	TRONDHEIM	
Trøndelag	4710			
	Sluppen			
Fylkesmannen i Telemark	Postboks	3702	SKIEN	
	2603			
Fylkesmannen i Troms	Postboks	9291	TROMSØ	
	6105			
Fylkesmannen i Vestfold	Postboks	3103	TØNSBERG	
	2076			
Fylkesmannen i Østfold	Postboks	1502	MOSS	
	325			
Havforskningsinstituttet	Postboks	5817	BERGEN	
	1870			
	Nordnes			
Hedmark fylkeskommune	Fylkeshuset	2325	HAMAR	
Helse- og	Postboks	0030	OSLO	
omsorgsdepartementet	8011 Dep			
Jernbaneverket	Postboks	2308	HAMAR	
	4350			
Kommunal- og	Postboks	0030	OSLO	
moderniseringsdepartementet	8112 Dep			
Kommunesektorens	Postboks	0114	OSLO	
organisasjon	1378 Vika			
Kystverket	Postboks	6025	ÅLESUND	
	1502			
Landbruks- og	Postboks	0030	OSLO	
matdepartementet	8007 Dep			
Landbruksdirektoratet	Postboks	0033	OSLO	
	8140 Dep			
Mattilsynet	Postboks	2381	BRUMUNDDAL	
	383			
Miljødirektoratet	Postboks	7485	TRONDHEIM	
	5672			
	Sluppen			
Møre og Romsdal	Fylkeshuset	6404	MOLDE	
fylkeskommune				
Nordland fylkeskommune	Fylkeshuset	8048	BODØ	
Nord-Trøndelag	Fylkets Hus	7735	STEINKJER	

Kopi til:

Fylkesmennene

Direktoratet for

mineralforvaltning med

Bergmesteren for Svalbard

Finansdepartementet

Postboks 3021 Lade

7441

TRONDHEIM

Postboks
8008 Dep

0030 OSLO

fylkeskommune

Norges geologiske

undersøkelse

Postboks
6315

7491 TRONDHEIM

Sluppen

Norges vassdrags- og
energidirektoratPostboks
5091

0301 OSLO

Majorstua

Nærings- og

fiskeridepartementet

Postboks
8090 Dep

0030 OSLO

Olje- og energidepartementet

Postboks
8148 Dep

0033 OSLO

Oslo kommune

Rådhuset

0037 OSLO

Rogaland fylkeskommune

Postboks
130 Sentrum

4001 STAVANGER

Samferdselsdepartementet

Postboks
8010 Dep

0030 OSLO

Vegdirektoratet Statens
vegvesenPostboks
8142 Dep

0033 OSLO

Sør-Trøndelag
fylkeskommunePostboks
2350

7004 TRONDHEIM

Sluppen

Troms fylkeskommune

Postboks
6600

9296 TROMSØ

Vest-Agder fylkeskommune

Serviceboks
5174605 KRISTIANSAND
S

Østfold fylkeskommune

Postboks
220

1702 SARPSBORG

Vedlegg 1 – endringer på samferdselsområdet

Departementet har i listen nedenfor angitt de vannforekomster som er negativt påvirket av samferdselssektoren og som ved dette vedtak gis utsatt frist for måloppnåelse til 2027 etter vannforskriften § 9 bokstav a.

Vannforekomst ID	Vannforekomst-navn	Naturlig kSMVF/ SMVF	Påvirknings-type	Påvirknings-grad	Økologisk tilstand /potensial	Økologisk miljømål 2021	Forslag til Tiltak
010102110 0-C	Horten indre havn	Naturlig	Havneanlegg	Stor grad	Dårlig tilstand	Dårlig tilstand	Problemkartlegging
010104030 0-4-C	Stavern	Naturlig	Moloer	Middels grad	Dårlig tilstand	Dårlig tilstand	Problemkartlegging
010104030 0-4-C	Stavern	Naturlig	Havneanlegg	Stor grad	Dårlig tilstand	Dårlig tilstand	Problemkartlegging
010104040 0-3-C	Viksfjorden indre	Naturlig	Havneanlegg	Stor grad	Dårlig tilstand	Dårlig tilstand	Problemkartlegging
011002080 0-2-C	Bærøyfjorden - Kragerø	Naturlig	Havneanlegg	Middels grad	Moderat tilstand	Moderat tilstand	Problemkartlegging
010102080 1-C	Drammensfjorden-indre	Naturlig	Mudring	Stor grad	Moderat tilstand	God tilstand	Problemkartlegging
010102080 1-C	Drammensfjorden-indre	Naturlig	Havneanlegg	Stor grad	Moderat tilstand	God tilstand	Problemkartlegging
011001060 0-C	Eidangerfjorden	Naturlig	Havneanlegg	Middels grad	Moderat tilstand	Moderat tilstand	Problemkartlegging
011001070 1-C	Frierfjorden	Naturlig	Mudring	Middels grad	Moderat tilstand	Moderat tilstand	Problemkartlegging
011001070 1-C	Frierfjorden	Naturlig	Havneanlegg	Stor grad	Moderat tilstand	Moderat tilstand	Problemkartlegging
011002130 0-C	Kalstadkilen	Naturlig	Havneanlegg	Middels grad	Moderat tilstand	Moderat tilstand	Problemkartlegging
011002110 1-2-C	Kilsfjorden - Høyåsen	Naturlig	Havneanlegg	Stor grad	Moderat tilstand	Moderat tilstand	Problemkartlegging
011001080 2-C	Langesunds-fjorden - Dypingen	Naturlig	Havneanlegg	Middels grad	Moderat tilstand	Moderat tilstand	Problemkartlegging
010104010 0-C	Mefjorden	Naturlig	Mudring	Middels grad	Moderat tilstand	Moderat tilstand	Problemkartlegging
010103080 0-C	Røssesundet	Naturlig	Mudring	Middels grad	Moderat tilstand	Moderat tilstand	Problemkartlegging
010102090 0-C	Sandebukta	Naturlig	Moloer	Stor grad	Moderat tilstand	Moderat tilstand	Problemkartlegging
010103010 1-1-C	Træla	Naturlig	Mudring	Middels grad	Moderat tilstand	Moderat tilstand	Problemkartlegging
010103010 2-1-C	Tønsbergfjorden - Tjømekjæla	Naturlig	Mudring	Middels grad	Moderat tilstand	Moderat tilstand	Problemkartlegging
010103010 1-5-C	Vestfjorden-nordre	Naturlig	Havneanlegg	Middels grad	Moderat tilstand	Moderat tilstand	Problemkartlegging

010103010 1-6-C	Vestfjorden- søndre	Naturlig	Havneanlegg	Middels grad	Moderat tilstand	Moderat tilstand	Problemkartlegging
011001070 3-C	Voldsfjorden	Naturlig	Havneanlegg	Stor grad	Moderat tilstand	Moderat tilstand	Problemkartlegging
010103070 0-C	Vrengen	Naturlig	Havneanlegg	Middels grad	Moderat tilstand	Moderat tilstand	Problemkartlegging

Vedlegg 2 og 3 – endringer på vannkraftområdet

Departementet har i vedlegg 2 og 3 nedenfor angitt de vannforekomster med miljømål som ved dette vedtak er godkjent som høyere enn dagens tilstand og som trenger nye tiltak som kan medføre tap av kraftproduksjon (vedlegg 2) og som kan medføre andre typer tiltak som kan pålegges vannkraftsektoren (vedlegg 3) for å oppfylle miljømålet. Listene angir også godkjent bruk av tidsutsettelse. For øvrige vannforekomster preget av vannkraftproduksjon er måloppnåelsen ikke avhengig av nye tiltak og miljømålet endres ved dette vedtak til dagens tilstand.

Vedlegg 2 - vannforekomster med miljømål som kan medføre krafttap:

Vannforekomst ID	Vannforekomst-navn	Naturlig /SMVF	Økologisk tilstand/potensial	Miljømål	Frist for måloppnåelse
012-1797-R	Dokka fra Kjølva til Kvernsebekken	SMVF	MØP	GØP	2021
012-2864-R	Begna - Bagn til Eidsfoss	SMVF	MØP	GØP	2027
012-1155-R	Begna mellom dammen og Bagn	SMVF	SDØP	GØP	2027
012-895-R	Tisleia mellom Tisleifjorden og Vadset	SMVF	MØP	GØP	2021
012-885-R	Nedre Tisleia	SMVF	MØP	GØP	2021
012-1409-R	Nøra	SMVF	MØP	GØP	2027
012-2346-R	Drammenselva Døvikfoss til Hellefoss	SMVF	MØP	GØP	2021
012-2335-R	Snarumselva - Kista	SMVF	SDØP	GØP	2033
012-2363-R	Snarumselva fra Kaggen-Gravfoss	SMVF	MØP	GØP	2033
012-646-R	Snarumselva	SMVF	MØP	GØP	2033
012-2508-R	Vikerfossen	SMVF	MØP	GØP	2027
012-1071-R	Åvella mellom Svartvatnet og Randsfjorden	SMVF	MØP	GØP	2027
012-2825-R	Ustedøla	SMVF	DØP	GØP	2021
012-2827-R	Usteåne	SMVF	MØP	GØP	2021
012-2005-R	Hallingdalselva Ål- Gol	SMVF	MØP	GØP	2021
012-2767-R	Hallingdalselva Gol - Sjong	SMVF	MØP	GØP	2021
012-2012-R	Rukkedøla nedre	SMVF	MØP	GØP	2021

012-628-R	Storåne Strandavatnet - Sunndalsfjorden	SMVF	MØP	GØP	2027
012-1901 -R	Storåne fra Sunndalsfjorden til Hol 1	SMVF	MØP	GØP	2027
012-633-R	Storåne Hovsfjorden - Holsfjorden	SMVF	MØP	GØP	2027
015-1298-R	Numedalslågen, fra Kjerredammen til Kongsfjorden	SMVF	MØP	GØP	2021
016-2272-R	Mosåi/Rukkeåi	SMVF	MØP	GØP	2033
016-286-R	Hjartdøla nedre	SMVF	MØP	GØP	2021
016-13-R	Hoppestadelva	SMVF	MØP	GØP	2027
016-16-R	Vesleøokterelva	SMVF	MØP	GØP	2027
016-19-R	Hortabekken nedstr. Hortavatn	SMVF	MØP	GØP	2027
016-2634-R	Moelva	SMVF	MØP	GØP	2027
016-618-R	Ofteåi	SMVF	MØP	GØP	2033
016-690-R	Flatdøla	SMVF	MØP	GØP	2033
016-769-R	Skienselfva (Farelva)	SMVF	DØP	GØP	2021
016-770-R	Skienselfva (Nesdtr. Skien)	SMVF	MØP	GØP	2021
016-2396-R	Tokkeåi nedstraums Lio	SMVF	DØP	GØP	2021
016-2861-R	Kjelaåi/Flothylåi	SMVF	MØP	GØP	2021
016-2868-R	Kjelaåi nedre	SMVF	MØP	GØP	2021
016-409-R	Tokkeåi/Vinjeåi	SMVF	MØP	GØP	2021

Vedlegg 3 - vannforekomster med miljømål som kan medføre andre typer tiltak som kan pålegges vannkraftsektoren:

Vannforekomst ID	Vannforekomstnavn	Naturlig /SMVF	Økologisk tilstand/ potensial	Miljømål
011-29-R	Lierelva fra E 18 til Bergflødtbekken	Naturlig	MØT	GØT
011-47-R	Lierelva fra Bergflødtbekken til Grøtte	Naturlig	MØT	GØT
011-50-R	Lierelva fra Grøtte til Åmotbrua	Naturlig	MØT	GØT
011-93-R	Lierelva fra Drammensfjorden til E 18	Naturlig	MØT	GØT
012-1082-R	Randselva	SMVF	MØP	GØP

012-1155-R	Begna, mellom dammen og Bagn	SMVF	SDØP	GØP
012-1659-R	Sidebekker Vigga nord for Roa	Naturlig	DØT	GØT
012-1661-R	Vigga Roa-Jarenvann	SMVF	DØP	GØP
012-1923-R	Kikut - Geilobekken	Naturlig	MØT	GØT
012-2005-R	Hallingdalselva Ål- Gol	SMVF	MØP	GØP
012-224-R	Velmundselva	SMVF	MØP	GØP
012-2306-R	Bingselva	Naturlig	MØT	GØT
012-2652-R	Vigga Svenskbakken-Randsfjorden	SMVF	MØP	GØP
012-2653-R	Vigga Prestkvern til Svenskbakken	SMVF	MØP	GØP
012-2827-R	Usteåne	SMVF	MØP	GØP
012-2863-R	Begna ved Eidsfoss	SMVF	MØP	GØP
012-4771-L	Grunningen	Naturlig	DØT	GØT
012-4876-L	Elgsjøen	Naturlig	MØT	GØT
012-532-L	Storevatnet	SMVF	MØP	GØP
012-570-L	Helin	SMVF	MØP	GØP
012-626-L	Vavatn	SMVF	MØP	GØP
012-715-R	Vigga mellom Jarenvannet og Prestkvern	SMVF	MØP	GØP
012-750-R	Skrukkebekken	Naturlig	DØT	GØT
012-824-R	Elvestubb mellom Movatn og Helin	Naturlig	MØT	GØT
012-868-R	Neselvi, nedstrøms Sæbufjorden	SMVF	MØP	GØP
012-895-R	Tisleia mellom Tisleifjorden og Vadset	SMVF	MØP	GØP
014-215-R	Eidene - Tangen bekkefelt	Naturlig	MØT	GØT
015-1189-R	Rødungselvi	SMVF	DØP	MØP
015-1197-R	Uvdalselva fra Nørdstebo til Fønnebøfjorden	SMVF	MØP	GØP
015-1294-R	Vrengja nedre	SMVF	MØP	GØP
015-1298-R	Numedalslågen Fra Kjerredammen til Kongsjorden	SMVF	MØP	GØP
015-1335-R	Hølabekken	Naturlig	MØT	GØT
015-1342-R	Jønndalsåe	SMVF	MØP	GØP
015-219-R	Mykle elva	SMVF	MØP	GØP
015-242-R	Hammerdalen	SMVF	DØP	GØP
015-254-R	Omrebekken	Naturlig	MØT	GØT
015-258-R	Ødegården - Svennerbassenget bekkefelt	Naturlig	DØT	GØT
015-274-R	Gomserødbekken	Naturlig	MØT	GØT
015-276-R	Guslandbekken	Naturlig	MØT	GØT
015-382-L	Kyrkjevatnet	SMVF	MØP	GØP
015-409-R	Storejordetbekken	Naturlig	SDØT	GØT

015-426-R	Agnesbekken	Naturlig	SDØT	MØT
015-428-R	Møllebekken	Naturlig	DØT	GØT
015-430-R	Jordfallbekken	Naturlig	MØT	GØT
015-654-R	Uvdalselva fra Fønnebøfjorden til Rødbergdammen	SMVF	DØP	GØP
015-674-R	Tøddøla	SMVF	MØP	GØP
015-778-R	Gjuva	SMVF	MØP	GØP
016-1242-R	Rorgevatn bekkefelt	Naturlig	MØT	GØT
016-1973-R	Haslerbekken	Naturlig	MØT	GØT
016-2272-R	Mosåi/Rukkeåi	SMVF	MØP	GØP
016-2396-R	Tokkeåi nedstraums Lio	SMVF	MØP	GØP
016-2435-R	Bordalen	SMVF	MØP	GØP
016-2673-R	Frierfjorden bekkefelt	Naturlig	DØT	GØT
016-2871-R	Frolandsåi, Smogåi og Dalåi	SMVF	MØP	GØP
016-86-2-L	Nedre Langeidvatn	SMVF	MØP	GØP
016-86-3-L	Øvre Langeidvatn	SMVF	MØP	GØP
016-9-L	Totak	SMVF	MØP	GØP

SMVF: sterkt modifisert vannforekomst **GØT:** god økologisk tilstand **GØP:** godt økologisk potensial

MØT: moderat økologisk tilstand **MØP:** moderat økologisk potensial **DØT:** dårlig økologisk tilstand

DØP: dårlig økologisk potensial **SDØT:** svært dårlig økologisk tilstand **SDØP:** svært dårlig økologisk potensial

Vedlegg 4 – endringer knyttet til fremmede organismer

Departementet gir etter vannforskriften § 9a utsatt frist for måloppnåelse til 2027 for vannforekomster påvirket av *Gyrodactylus salaris* i Drammenselva, Lierelva og Sandeelva ettersom bekjempingstiltak ikke ennå er besluttet og iverksatt, tiltaksperiode er usikker og det er urealistisk at disse vannforekomstene vil nå god tilstand innen 2021.

Vannforekomst ID	Vannforekomstnavn	Økologisk tilstand/ potensial	Naturlig /SMVF	Miljømål
011-101-R	Nordelva	Moderat potensial	SMVF	Godt potensial
011-29-R	Lierelva fra E 18 til Bergflødtbekken	Moderat tilstand	Naturlig	God tilstand
011-47-R	Lierelva fra Bergflødtbekken til Grøtte	Moderat tilstand	Naturlig	God tilstand
011-50-R	Lierelva fra Grøtte til Åmotbrua	Moderat tilstand	Naturlig	God tilstand
011-93-R	Lierelva fra Drammensfjorden til E 18	Moderat tilstand	Naturlig	God tilstand
012-2127-R	Vestfosselva nedre	Moderat potensial	SMVF	Godt potensial
012-2128-R	Vestfosselva øvre	Moderat potensial	SMVF	Godt potensial
012-2340-R	Drammenselva Embretsfoss til Døvikfoss	Moderat potensial	SMVF	Godt potensial
012-2346-R	Drammenselva Døvikfoss til Hellefoss	Moderat potensial	SMVF	Godt potensial
012-2346-R	Drammenselva Døvikfoss til Hellefoss	Moderat potensial	SMVF	Godt potensial
012-2399-R	Drammenselva Hellefoss til Drammen	Moderat tilstand	Naturlig	God tilstand
012-2399-R	Drammenselva Hellefoss til Drammen	Moderat tilstand	Naturlig	God tilstand
013-162-R	Tollerudelva	Moderat tilstand	Naturlig	God tilstand
013-84-R	Leirelva, bekkefelt øst	Moderat tilstand	Naturlig	God tilstand
013-91-R	Sandeelva nedre, Vestfold	Moderat tilstand	Naturlig	God tilstand
013-95-R	Vesleelva	Moderat tilstand	Naturlig	God tilstand
013-99-R	Vesleelva bekkefelt	Moderat tilstand	Naturlig	God tilstand